

ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΤΑΣ – ΡΑΝΙΑ ΜΠΟΥΜΠΟΥΡΗ

η παράδοσή μας

ΚΑ

ΛΑ

ΝΤΑ

ΒΙΒΛΙΟ 4

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ:
ΑΝΔΡΙΑΝΑ ΡΟΥΣΣΙΟΥ

Θερμές ευχαριστίες στην εκπαιδευτικό Δήμητρα Ρουσέλη
για τις Δραστηριότητες στο τέλος του βιβλίου!

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Η παράδοσή μας: Κάλαντα**
ΣΤΑΧΥΟΛΟΓΗΣΗ – ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Μάκης Τσίτας – Ράνια Μπουμπουρή
ΕΞΩΦΥΛΛΟ – ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: Ανδριάντα Ρούσσου
ΘΕΩΡΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κυριακή Κάσση
ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

© Μάκης Τσίτας, Ράνια Μπουμπουρή, 2023
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2023

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2023

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-5168-8
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-5169-5

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 | Publishers since 1979

Έδρα:	Head Office:
Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση	121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο:	Bookstore:
Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα	13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800	Tel.: 2102804800

e-mail: info@psychogios.gr

psychogios.gr

ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΤΑΣ – ΡΑΝΙΑ ΜΠΟΥΜΠΟΥΡΗ

Εικονογράφηση: Ανδριάννα Ρούσσου

Ο **Μάκης Τσίτας** γεννήθηκε στα Γιαννιτσά, σπούδασε δημοσιογραφία στη Θεσσαλονίκη και ζει στην Αθήνα. Διευθύνει το ενημερωτικό site για το βιβλίο και τον πολιτισμό diastixo.gr. Διηγήματα και βιβλία του για παιδιά έχουν μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες. Έργα του ανέβηκαν στο θέατρο και στίχοι του έγιναν τραγούδια. Για το μυθιστόρημά του ΜΑΡΤΥΣ ΜΟΥ Ο ΘΕΟΣ, το οποίο κυκλοφορεί σε 12 ευρωπαϊκές γλώσσες, έλαβε το Βραβείο Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014. Για το βιβλίο του *Έρχεται ο γίγαντας* έλαβε το Βραβείο του Κύκλου του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου 2023. Έχει εκδώσει 31 βιβλία για παιδιά και 5 για ενήλικους. Από τις Εκδόσεις Ψυχογιός κυκλοφορούν επίσης τα βιβλία του ΔΕ ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ ΤΟ ΓΑΛΛΙ· ΠΟΙΑΝΟΥ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΗ Η ΣΟΥΠΑ;· ΟΙ ΦΙΛΟΙ· ΜΗ ΦΕΥΓΕΙΣ· ΓΙΑΤΙ ΔΕ ΜΕΤΡΑΣ ΠΡΟΒΑΤΑΚΙΑ;· ΠΑΡΕ ΜΕ ΚΙ ΕΜΕΝΑ ΜΑΖΙ ΣΟΥ!· ΜΗΝ ΤΑΛΑΙΠΩΡΕΙΣ ΤΟΝ ΑΪ-ΒΑΣΙΛΗ· ΑΧ, ΑΥΤΟΙ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ· ΑΠ' ΕΞΩ ΚΙ ΑΝΑΚΑΤΩΤΑ· Ο ΑΔΕΣΠΟΤΟΣ ΚΩΣΤΑΣ· Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΜΟΥ ΑΔΕΡΦΟΣ· ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΔΙΑΣΗΜΗ· ΔΩΡΟ ΓΕΝΕΘΛΙΩΝ· ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ· Η ΠΙΟ ΚΑΛΗ ΑΠ' ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΓΙΑΓΙΑΔΕΣ· Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΜΑΣ 1: ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ· Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΜΑΣ 2: ΓΛΩΣΣΟΔΕΤΕΣ· Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΜΑΣ 3: ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ. Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε τον ιστότοπό του: www.makistsitas.com

Η **Ράνια Μπουμπουρή** γεννήθηκε στο Καρπενήσι και σπούδασε στο Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ του ΑΠΘ. Είναι υπεύθυνη ύλης στο ενημερωτικό site για το βιβλίο και τον πολιτισμό diastixo.gr, μεταφράστρια παιδικής λογοτεχνίας, επιμελήτρια εκδόσεων και καθηγήτρια μετάφρασης παιδικής λογοτεχνίας στο κέντρο διά βίου μάθησης μεταφραση. Μέχρι σήμερα έχουν κυκλοφορήσει 34 βιβλία της για παιδιά, τρία από τα οποία έχουν μεταφραστεί στα τουρκικά. Ξεχωριστή θέση στη δουλειά της κατέχουν τα βιβλία της που αποσκοπούν στη διασκεδαστική μάθηση: ΜΙΑ ΤΡΕΛΗ ΤΡΕΛΗ ΑΒ, ΕΝΑ ΤΡΕΛΟ ΤΡΕΛΟ ΑΡΙΘΜΗΤΑΡΙ, ΕΝΑ ΤΡΕΛΟ ΤΡΕΛΟ ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ (Εκδόσεις Ψυχογιός) και Η ΜΕΛΩ-ΔΙΚΗ ΜΟΥ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ (Εκδόσεις Πατάκη), τα οποία έχουν μελοποιηθεί από τον Αλκιβιάδη Κωνσταντόπουλο και τα ερμηνεύουν πολύ γνωστοί κι αγαπημένοι καλλιτέχνες. Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε το ιστολόγιό της: raniouka.blogspot.com

Αφιερώνεται σε όλη την ομάδα των Εκδόσεων Ψυχογιός,
που αγαπούν την παράδοση και αγκάλιασαν
με ενθουσιασμό την ιδέα μας γι' αυτή τη σειρά.

Η παράδοση είναι κάτι ζωντανό. Ζει και αναπνέει και
υπάρχει γύρω μας. Θα 'χετε ακούσει, βέβαια,
ότι παράδοση είναι ο τρόπος ζωής, τα ήθη και
τα έθιμα των γονιών, των γιαγιάδων και
των παππούδων μας. Αλλά δεν είναι μόνο αυτό!
Είναι και κάτι απίστευτα διασκεδαστικό!
Μπορεί να μας προσφέρει ώρες χαράς,
παιχνιδιού και απόλαυσης. Με αυτό το βιβλίο
θα καταλάβετε το πώς!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

13 ΚΑΛΑΝΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

14 Πανελλήνια

16 Πελοποννήσου

17 Σάμου

18 Κυκλάδων

19 Σμύρνης

20 Ορεστιάδας

21 Δωδεκανήσου

22 Σκιάθου

23 ΚΑΛΑΝΤΑ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

24 Πανελλήνια

25 Βυζαντινά Προποντίδας

26 Κρήτης

28 Ζακύνθου

29 Θεσσαλίας – Μακεδονίας

30 Ρόδου

31 Τήνου

32 Πόντου

33 ΚΑΛΑΝΤΑ ΦΩΤΩΝ

34 Πανελλήνια

35 Βυζαντινά

36 Ηπειρώτικα

37 Κερκυραϊκά

38 Άμφισσας

39 Κάσου

40 Κύπρου

43 Πόντου

45-50 Δραστηριότητες

51 Λύσεις

Για τα Κάλαντα

Δεκέμβριος! Τα σχολεία κλείνουν για τις διακοπές των Χριστουγέννων, σε πολλές περιοχές της χώρας μας χιονίζει, δρόμοι και πλατείες στολίζονται, πόλεις και χωριά παίρνουν μια πιο χαρούμενη όψη. Έτσι είναι τώρα, περίπου έτσι ήταν και τα χρόνια τα παλιά.

Φανταστείτε τις γιαγιάδες και τους παππούδες σας όταν ήταν παιδιά, την παραμονή των Χριστουγέννων. Παρέα με άλλα παιδιά, με τα τριγωνάκια ή τα караβάκια τους στα χέρια, να γυρίζουν από σπίτι σε σπίτι ή στα μαγαζιά της αγοράς, για να αναγγείλουν με το τραγούδι τους τον ερχομό των Χριστουγέννων. Κι ύστερα από λίγες μέρες, της Πρωτοχρονιάς. Κι ύστερα, των Φώτων. Φανταστείτε τη χαρά τους καθώς τραγουδούσαν, τη λάμψη στα μάτια τους όταν εύχονταν «Και του χρόνου!», τον ενθουσιασμό τους όταν οι νοικοκυραίοι τούς φίλευαν καλούδια ή τους έδιναν χρήματα. Κι επίσης, φανταστείτε τη χαρά και την αγαλλίαση των μεγάλων που άνοιγαν την πόρτα τους στα παιδιά της γειτονιάς, του χωριού ή της πόλης τους, κι άκουγαν από τις παιδικές φωνές τις χαρακτηριστικές μελωδίες και τους υπέροχους στίχους των τραγουδιών που ονομάζουμε «κάλαντα». Κι είναι τόσο αγαπημένο το έθιμο αυτό, ώστε ζει

και βασιλεύει μέχρι τις μέρες μας. Μάλιστα, αξίζει να σημειώσουμε ότι κάποια κάλαντα τραγουδιούνται σε όλη τη χώρα, ίσως με κάποιες παραλλαγές, ενώ άλλα τα βρίσκουμε σε ορισμένες μόνο περιοχές.

Τι λέτε, πάμε να διαβάσουμε τα κάλαντα παρέα; Κι αν θέλετε να τα τραγουδήσουμε κιόλας, ακόμα καλύτερα!

Καθ'αυτὸ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Πανελλήνια

Καλήν εσπέραν, άρχοντες,
αν είναι ο ορισμός σας
Χριστού τη θεία γέννηση
να πω στ' αρχοντικό σας.

Χριστός γεννάται σήμερα
εν Βηθλεέμ τη πόλει
οι ουρανοί αγάλλονται
χαίρει η φύσις όλη.

Εν τω σπηλαίω τίκτεται
εν φάτνη των αλόγων
ο Βασιλεύς των ουρανών
και ποιητής των όλων.

Πλήθος αγγέλων ψάλλουσι
το «Δόξα εν υψίστοις»
και τούτο άξιον εστί
η των ποιμένων πίστις.

Εκ της Περσίας έρχονται
τρεις μάγοι με τα δώρα
άστρο λαμπρό τούς οδηγεί
χωρίς να λείψει ώρα.

Φθάσαντες εις Ιερουσαλήμ
με πόθον ερωτώσι
πού εγεννήθη ο Χριστός
να παν να τον ευρώσι.

Διά Χριστόν ως ήκουσεν
ο βασιλεύς Ηρώδης
αμέσως εταράχθηκε
κι έγινε θηριώδης.

Ότι πολλά φοβήθηκε
διά τη βασιλείαν
μην του την πάρει ο Χριστός
και χάσει την αξίαν.

Πελοποννήσου

Χριστούγεννα, πρωτούγεννα, πρώτη γιορτή του χρόνου
για βγάτε, διέτε, μάθετε πως ο Χριστός γεννάται.
Γεννάται κι ανατρέφεται με μέλι και με γάλα.
Το μέλι τρών' οι άρχοντες, το γάλα οι αφεντάδες
και το μελισσοβότανο να νίβονται οι κυράδες.

Κυρά ψηλή, κυρά λιγνή, κυρά γαϊτανοφρύδα,
κυρά μ', όταν στολίζεσαι να πας στην εκκλησιά σου
βάζεις τον ήλιο πρόσωπο και το φεγγάρι αγκάλη
και τον καθάριο αυγερινό τον βάζεις δαχτυλίδι.

Εμείς εδώ δεν ήρθαμε να φάμε και να πιούμε,
παρά σας αγαπούσαμε κι ήρθαμε να σας δούμε.
Δώστε μας και τον κόκορα, δώστε μας και την κότα,
δώστε μας και πέντ' έξι αυγά να πάμε σ' άλλη πόρτα.
Εδώ που τραγουδήσαμε πέτρα να μη ραΐσει
κι ο νοικοκύρης του σπιτιού πολλούς χρόνους να ζήσει.
Και εις έτη πολλά!

Σάμου

Κάτω στα Ιεροσόλυμα και στου Χριστού τον Τάφο,
εκεί δεντρί δεν ήτανε, δεντρί ξεφανερώθη,
και ανάμεσα στους κλώνους του αγγέλοι κι αρχαγγέλοι.
Και ο Μιχαήλ Αρχάγγελος ψέλνει, ρωτά και λέει.
Χριστέ, για δώσ' μου τα κλειδιά και τα χρυσά κλειδάκια,
ν' ανοίξω τον Παράδεισο να μπω σε περιβόλι,
να φάω μήλο δροσερό, να πιω νερό δροσάτο,
να πέσω ν' αποκοιμηθώ στη λεμονιά από κάτω.
Και σας καλοτυχίζουμε, πέσετε κοιμηθείτε,
ολίγον ύπνον πάρετε και ευθύς να σηκωθείτε,
στην εκκλησία έλθετε με όλη προθυμία
και του Θεού ακούσετε τη Θεία Λειτουργία.

Όσ' άστρα είναι στον ουρανό και φύλλ' από τα δέντρα
τόσα καλά να δώσει ο Θιός σ' αυτόν τον νοικοκύρη.
Εσένα πρέπει, αφέντη μου, στις λίρες να καθίζεις
με το 'να χέρι να μετράς, με τ' άλλο να δανείζεις.
Δώστε μας και τον κόπο μας, ό,τι 'ναι ορισμός σας
και ο Χριστός μας πάντοτε να είναι βοηθός σας.
Και εις έτη πολλά!

Τα σχολεία κλείνουν τον Δεκέμβριο για τις διακοπές των Χριστουγέννων, δρόμοι και πλατείες στολίζονται, πόλεις και χωριά παίρνουν μια πιο χαρούμενη όψη. Έτσι είναι τώρα, περίπου έτσι ήταν και τα χρόνια τα παλιά. Φανταστείτε τις γιαγιάδες και τους παππούδες σας όταν ήταν παιδιά, με το τριγωνάκια ή τα καραβάκια τους στα χέρια, να γυρίζουν από σπίτι σε σπίτι ή στα μαγαζιά της αγοράς, παρέα με άλλα παιδιά, για να αναγγείλουν με το κάλαντα τον ερχομό των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς και των Φώτων. Είναι τόσο αγαπημένο το έθιμο αυτό, ώστε ζει και βασιλεύει μέχρι τις μέρες μας.

Τι λέτε, πάμε να διαβάσουμε το κάλαντα παρέα; Κι αν θέλετε να τα τραγουδήσουμε κιόλας, ακόμα καλύτερα!

η παράδοσή μας

Η παράδοση είναι κάτι ζωντανό. Ζει και αναπνέει και υπάρχει γύρω μας. Θα 'χετε ακούσει, βέβαια, ότι παράδοση είναι ο τρόπος ζωής, τα ήθη και τα έθιμα των γονιών, των γιαγιάδων και των παππούδων μας. Αλλά δεν είναι μόνο αυτό! Είναι και κάτι απίστευτα διασκεδαστικό! Μπορεί να μας προσφέρει ώρες χαράς, παιχνιδιού και απόλαυσης. Ανοίξτε αυτό το βιβλίο και θα καταλάβετε το πώς!

Από 4 ετών

ISBN 978-618-01-5166-8

№ 796100 151608

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

psichogios.gr